

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Kommuner
Fylkeskommuner
KS

Deres ref

Vår ref

Dato

17/4008-2

11.09.2017

Digitalisering i kommunal sektor

Digitalisering skaper helt nye måter å levere offentlige tjenester på, og er en viktig drivkraft for forenkling og forbedring av offentlig sektor. Det er behov for en raskere digitalisering av offentlig sektor og et løft i kommunesektoren. Derfor må stat og kommune samarbeide mer og bedre for å tilby innbyggere og næringsliv gode, brukervennlige og helhetlige digitale tjenester.

Dette brevet inneholder en kort gjennomgang av de viktigste tiltakene med relevans for kommunal sektor i den statlige digitaliseringspolitikken.

1. Digital agenda for Norge

Departementet ønsker å løfte frem følgende områder og tiltak fra Meld. St. 27 (2015-2016) *Digital agenda for Norge. IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet*¹:

Mer helhetlige løsninger

Mange offentlige tjenester forutsetter et utstrakt samarbeid mellom statlig og kommunal sektor. Når det gjelder oppgaver som løses på tvers av statlig og kommunal sektor, vil regjeringen at de statlige virksomhetene skal ta et større ansvar for at det utvikles helhetlige, digitale løsninger som også kan benyttes av kommuner og fylkeskommuner, og som dekker behovene i kommunal sektor. I

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-27-20152016/id2483795/>

tillegg skal statlige virksomheter ta mer hensyn til kommuner og fylkeskommuner i sitt digitaliseringsarbeid.

Ordning for finansiering av kommunale IKT-prosjekter

I Kommuneproposisjonen ble det varslet at departementet setter av 25 mill. kroner over prosjektskjønnet på kap. 571 post 64 i 2017 til en KS-administrert ordning for finansiering av kommunale IKT-prosjekter. For 2018 tar departementet sikte på å sette av 100 mill. kroner til formålet. Ordningen skal bidra til finansiering av IKT-prosjekter som kan komme hele kommunal sektor til gode.

KS skal informere kommunesektoren høsten 2017 om hvordan ordningen skal legges opp og hvordan prosjektene skal finansieres.

Digital postkasse til innbyggere

Digital post gjør innbyggerens kommunikasjon med det offentlige raskere, tryggere og enklere. *Digital postkasse til innbyggere* er en sikker løsning, og kommuner og fylkeskommuner kan sende både vedtak og andre viktige henvendelser, inkludert sensitive personopplysninger. Med digital post sparer kommunal sektor penger, mens innbyggerne får bedre tjenester. KS SvarUT kan videresende post til *Digital postkasse til innbyggere*. Kommuner som ikke har tatt i bruk digital postkasse ennå, kan ta kontakt med KS og få hjelp til å koble seg på.

I 2014 ble forvaltningsloven² og eForvaltningsforskriften³ endret slik at forvaltningen som hovedregel skal kommunisere digitalt med innbyggere og næringsdrivende. Forvaltningsorganet skal sørge for at parten blir varslet om at enkeltvedtak er fattet, og hvor og hvordan vedkommende kan skaffe seg kunnskap om innholdet. Vedtaket kan for eksempel bli gjort tilgjengelig i mottakers digitale postkasse. Hvis mottaker ikke har skaffet seg tilgang til enkeltvedtaket innen én uke fra det tidspunktet vedtaket ble gjort tilgjengelig, og varsel ble sendt, skal parten varsles digitalt en gang til (per e-post eller sms). Det vil si at det ikke lenger er slik at vedtak og lignende må sendes på papir til mottaker dersom han eller hun ikke har åpnet det i den digitale postkassen.

ID-porten

ID-porten er en innloggingsløsning som gir innbyggerne sikker tilgang til over 1300 netjtjenester fra ca. 700 statlige og kommunale etater. Innbyggerne kan bruke MinID, BankID og BankID på mobil, Buypass og Buypass på mobil samt Commfides. I gjennomsnitt gjennomføres det 200 000 innlogginger hver dag. For

² Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

³ Forskrift 25. juni 2004 nr. 988 om elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen (eForvaltningsforskriften).

mer informasjon se <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitale-felleslosninger/id-porten>.

eSignering

Difi har etablert en felles tjeneste for elektronisk signering. eSignering er en frittstående tjeneste som er tilgjengelig for offentlige virksomheter. Tjenesten bidrar til en brukervennlig, sikker og effektiv håndtering av dokumenter som krever signatur fra innbyggere, og tilbyr både avansert elektronisk signatur og autentisert elektronisk signatur. Signeringstjenesten kan brukes både ved integrasjon mot KS SvarUT og kommunens egne fagsystemer, eller som en frittstående tjeneste fra Difi. Tjenesten forvaltes av Difi og leveres av Posten Norge AS.

Altinn for kommunal sektor

Altinn er en nasjonal felleskomponent som statlige etater som hovedregel skal bruke ved produksjon av relevante digitale tjenester. Kommunal sektor kan også bruke Altinn, og i januar 2016 inngikk Brønnøysundregistrene og KS en avtale som gjør det enklere for kommunesektoren å tilby nye, nettbaserte tjenester. Kommuner som ønsker å benytte denne avtalen kan ta kontakt med KS for mer informasjon.

Nytt folkeregister i 2019

Skatteetaten vil i 2019 ferdigstille arbeidet med et modernisert Folkeregister. Det innebærer bl.a. nye tekniske grensesnitt, bedre kvalitet og nye tjenester for Folkeregisterets konsumenter og produsenter. Nytt folkeregister kan tilrettelegge for enklere saksbehandling for kommunene, siden opplysninger i Folkeregisteret blir raskere oppdatert enn tidligere. Kommunene kan dermed igangsette egne prosesser tidligere enn i dag og utvikle nye innbyggervennlige tjenester. Som en del av arbeidet trer også ny lov og forskrift for folkeregistrering i kraft 1. oktober 2017. Den nye loven vil forenkle tilgangen til personopplysninger om personer både i og utenfor egne kommunegrenser. Skatteetaten samarbeider med KS om kommunal sektors behov for tilgang til opplysninger i et modernisert Folkeregister. I tillegg jobbes det for at kommunal sektor i produsentrollen (helse, barnevern og vigsel) skal kunne sende opplysninger til Folkeregisteret på en mer sikker og effektiv måte. KS har etablert et eget prosjekt for å ivareta kommunal sektors behov opp mot modernisert Folkeregister. Den enkelte kommune oppfordres til å selv kartlegge endringsbehovet som følger av et modernisert Folkeregister.

Bruk av IT-standarder

Kommunal sektor skal bruke obligatoriske IT-standarder slik de framgår av standardiseringsforskriften.⁴ I tillegg bør kommuner og fylkeskommuner også

⁴ Forskrift 5 april 2013 nr. 959 om IT-standarder i offentlig forvaltning. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-04-05-959>.

benytte de anbefalte standardene. Standardene legger til rette for og fremmer elektronisk samhandling med og i forvaltningen. *Referansekatalogen* gir en oversikt over anbefalte og obligatoriske IT-standarder i offentlig sektor.⁵ Spørsmål om bruk av standarder kan rettes til Difi.

Ny løsning for Offentlig elektronisk postjournal (OEP) – eInnsyn

Ved årsskiftet 2017/2018 vil den nye løsningen bli satt i produksjon. Løsningen er et samarbeid mellom Difi og Oslo kommune for å utvikle en felles publikasjons- og innsynsløsning som skal erstatte dagens Offentlig Elektronisk Postjournal (OEP) og Søk i politiske saker (SIPS).

Løsningen er utviklet med sikte på etter hvert å kunne benyttes av alle kommuner og fylkeskommuner.

Oslo kommune er i dialog med kommunal sektor og vil invitere til deltakelse i piloter. Kommuner og fylkeskommuner som ønsker informasjon, som vil prøve ut tjenesten eller ønsker å publisere i en felles tjeneste som eInnsyn kan ta kontakt med Oslo kommune eller Difi. Se <https://einnsyn.difi.no/>.

Kommunale veiledningstilbud

KMD har gjennomført et toårig program for økt digital deltakelse og kompetanse (Digidel, <http://digidel.no/>). Programmet utviklet bl.a. ulike opplæringsressurser som nå overtas og videreutvikles av Kompetanse Norge (tidligere Vox). Disse opplæringsressursene er fritt tilgjengelige for alle som vil tilby etter- og videreutdanning innen digital kompetanse.

KS og KMD samarbeider om å etablere tilbud om veiledning og opplæring i digital kompetanse i alle landets kommuner (Digihjelpen). Kommunene bestemmer selv hvordan de ønsker å gi grunnleggende opplæring i digital kompetanse til innbyggerne. Digihjelp-prosjektet vil innen utgangen av januar 2018 utarbeide en «håndbok» som bl.a. vil beskrive hvordan et kommunalt tilbud om veiledning innen digital kompetanse kan etableres og driftes på en kostnadseffektiv måte ved bruk av eksisterende ressurser og bistand fra bl.a. Kompetanse Norge, NAV, Skatteetaten, Seniornett og med bidrag fra ulike frivillige og private aktører.

«Én innbygger - én journal»

Helse- og omsorgssektoren er i gang med å realisere en løsning for «Én innbygger – én journal». Arbeidet er omfattende og vil ta lang tid. Utviklingen må derfor skje stegvis. Første steg på veien er Helseplattformen i region Midt-Norge. Helse- og omsorgsdepartementet har bedt Direktoratet for e-helse om å utarbeide et veikart for den samlede gjennomføringen av arbeidet med én innbygger – én

⁵ <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/standarder/referansekatalogen>.

journal. Direktoratet skal videre gjennomføre et forprosjekt om en nasjonal løsning for kommunal helse- og omsorgstjeneste som er integrert med spesialisthelsetjenestens løsninger. Arbeidet skal foregå i tett samarbeid med kommunesektoren, spesialisthelsetjenesten, øvrige nasjonale fagmyndigheter og pasient- og brukerorganisasjoner. Forprosjektet og veikartet vil gi grunnlag for beslutninger om videre gjennomføring av én innbygger – én journal.

Velferdsteknologi

Gjennom nasjonalt velferdsteknologiprogram har over 30 kommuner prøvd ut trygghets- og mestringsteknologi i omsorgstjenesten. Programmet ledes av Helsedirektoratet i samarbeid med Direktoratet for e-helse og KS. En viktig del av prosjektet er følgeforskning, hvor gevinster og effekter ved bruk av velferdsteknologi synliggjøres. Det er utgitt to gevinstrapporter med anbefalinger fra prosjektet (IS-2416, IS-2557). Rapportene er entydige, og viser at bruk av velferdsteknologi har store gevinster når den brukes riktig. Prosjektet gikk i 2017 over fra pilotering og utprøving, til implementering og drift i nye kommuner. Om lag 200 nye kommuner er nå en del av det nasjonale velferdsteknologiprogrammet med mål om å innlemme trygghets- og mestringsteknologi i kommunens ordinære tjenestetilbud de neste årene. Brukerne opplever større mestring, trygghet og selvstendighet ved bruk av teknologien. Kommunene rapporterer om økt omsorgskapasitet og bærekraft. Dokumentasjonen på dette teknologiområdet er god, og det er derfor viktig at kommunene utnytter denne teknologien i omstillingen av helse- og omsorgstjenestene.

Kommunestruktur og IKT

Kommunesammenslåing foregår i en digital kontekst. Digitalisering berører alle tjenestekområder i en kommune, og tjenesteproduksjon foregår i økende grad digitalt. Bruk av digitale tjenester og IKT-systemer har mye å si for kommunens evne til å utføre lovpålagte oppgaver med god kvalitet på mest mulig effektiv måte. Håndtering av IKT ved kommunesammenslåing er derfor kritisk, og samtidig et sentralt virkemiddel i omstillingsarbeidet ved etablering av den nye kommunen.

Ved sammenslåing av kommuner eller fylkeskommuner vedtas som hovedregel nye kommune- og fylkesnumre, og det er viktig at systemene er tilstrekkelig fleksible til å håndtere endringer av denne typen.

Som del av kommunereformen har Kartverket fått i oppdrag fra KMD å ivareta rollen som teknisk koordinator av statlige etater om IKT-spørsmål i kommune- og regionreformen, og være kontakt med faglig støtte for kommunene i forbindelse med endringer av kommunenummer og adressering som følge av kommune- og regionreformene. Dette innebærer blant annet å koordinere samarbeidet mellom statlige virksomheter og involverte kommuner, og avdekke avhengigheter mellom ulike IT-løsninger. Det er blant annet utarbeidet en sjekkliste for kommuner som

skal gjennomføre sammenslåing, med oversikt over oppgaver og tidsfrister. Nyttig informasjon om kommunereform og digitalisering finnes på <http://www.kartverket.no/kommunereform/>.

2. Digitaliseringsrundskrivet for statlige virksomheter

Digitaliseringsrundskrivet (rundskriv H-7/17) er en sammenstilling av pålegg og anbefalinger vedrørende digitalisering i offentlig sektor, og gir et helhetlig bilde av hvilke føringer som gjelder. Det gjelder for statlige virksomheter, og har blitt sendt ut hvert år siden 2009.

Rundskrivet henviser til en rekke krav som er hjemlet i lov, og som derfor også gjelder kommunene. De øvrige kravene i rundskrivet gjelder ikke for kommunene. Rundskrivet er vedlagt.

Departementet oppfordrer kommunene til å gjøre seg kjent med kravene som stilles til statlige virksomheter på digitaliseringsområdet, og også til å vurdere om noen av anbefalingene kan være relevante for kommunenes digitaliseringsarbeid.

Med hilsen

Jan Hjelle (e.f.)
ekspedisjonssjef

Timothy Szlachetko
seniorrådgiver

1 vedlegg: Digitaliseringsrundskrivet (H-7/17)